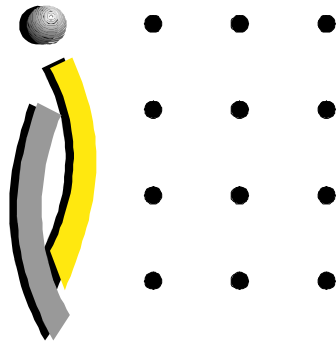

**POROČILO O SPREMLJANJU IZVAJANJA PROGRAMA
SREDNJEGA POKLICNO – TEHNIŠKEGA
IZOBRAŽEVANJA ŽIVILSKI TEHNIK – OPERATER**

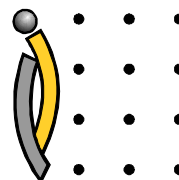

Nosilec:

Center RS za poklicno izobraževanje

(nelektorirano)

Ljubljana, junij 2001

Poročilo o spremljanju izvajanja programa srednjega poklicno – tehniškega izobraževanja Živilski tehnik – operater

Ljubljana, junij 2001

Nosilec:

Center RS za poklicno izobraževanje

Avtorica in tehnična urednica:

Andreja Čater

Priprava metodologije:

mag. Marija Tome

Statistična obdelava podatkov:

Andreja Čater

V S E B I N A

	str.
1. UVOD.....	4
2. METODOLOGIJA SPREMLJANJA IN EVALVACIJE.....	5
2.1 VIDIKI SPREMLJAVE.....	6
3. UGOTOVITVE SPREMLJAVE IN INTERPRETACIJA.....	7
3.1 VPIS V PROGRAM	7
3.2 UČNI USPEH DIJAKOV.....	7
<i>Uspeh po letnikih.....</i>	<i>7</i>
<i>Uspeh na zaključnem izpitu.....</i>	<i>8</i>
3.3 OCENA VSEBINE IN ZGRADBE PREDMETNIKA.....	9
<i>Ocena predmetnika kot celote.....</i>	<i>9</i>
<i>Razmerje med teorijo in prakso.....</i>	<i>10</i>
<i>Ocena položaja predmeta v programu.....</i>	<i>11</i>
<i>Obremenitev dijakov.....</i>	<i>11</i>
<i>Korelacije med predmeti.....</i>	<i>12</i>
3.4 OCENA POSAMEZNEGA PREDMETA OZ. KATALOGOV ZNANJA.....	12
<i>Globalna ocena ciljev in vsebin predmeta.....</i>	<i>13</i>
<i>Ocena posamezne vrste ciljev.....</i>	<i>13</i>
<i>Obsežnost in težavnost predmetnih katalogov.....</i>	<i>16</i>
<i>Uresničitev zahtev predmetnega kataloga.....</i>	<i>18</i>
3.5 POGOJI ZA URESNIČEVANJE KATALOGOV ZNANJA.....	19
<i>Učbeniki in učna sredstva.....</i>	<i>19</i>
<i>Materialni pogoji.....</i>	<i>19</i>
3.6 SKLEPNE OCENE O IZOBRAŽEVALNEM PROGRAMU.....	20
4. ZAKLJUČNE UGOTOVITVE.....	21
5. LITERATURA IN VIRI.....	22
6. PRILOGE.....	22

Poročilo o spremljanju in izvajanju programa srednjega poklicno – tehniškega izobraževanja *Živilski tehnik – operater*

1. UVOD

Spremljava ter evalvacija novih oz. prenovljenih izobraževalnih programov sodi v okvir rednega dela Centra RS za poklicno izobraževanje (CPI).

V poročilu podajamo ugotovitve o povsem novem programu srednjega poklicno - tehniškega izobraževanja *Živilski tehnik – operater* ter predloge za spremembe in dopolnitve programa. Spremljanje je bilo osredotočeno na:

- Oceno predmetnika kot celote ter globalno oceno programa.
- Uresničevanje programa, posebno na kataloge znanja in uresničevanje ciljev v katalogih ter zahtevnost, obsežnost katalogov, predlogi za spremembo vsebin v katalogih, materialni pogoji, pokritost z učbeniki.
- Analizo vpisa dijakov ter njihov uspeh po letnikih ter na zaključnem izpitu.

Ugotovitve smo pridobili z anketnimi vprašalniki za učitelje in ravnateljico. Poleg tega smo uporabili podatke Državnega izpitnega centra o uspehu na zaključnem izpitu ter podatke Ministrstva za šolstvo, znanost in šport o vpisu v program. Za interpretacijo smo uporabili tudi strokovno gradivo o poklicnem in strokovnem izobraževanju.

2. METODOLOGIJA SPREMLJANJA IN EVALVACIJE

Za pridobitev podatkov o izobraževalnem programu smo uporabili:

- Izobraževalni program srednjega poklicno-tehniškega izobraževanja Živilski tehnik - operater.
- Podatke Ministrstva za šolstvo, znanost in šport o vpisu v program.

Za spremljavo izobraževalnih programov je bil pripravljen naslednji instrumentarij:

- *Vprašalnik za učitelje splošno-izobraževalnih in strokovno-teoretičnih predmetov ter praktičnega pouka:* »Evalvacija izobraževalnega programa srednjega poklicno-tehniškega izobraževanja in katalogov znanja« (1. letnik šolsko letno 1998/99 ter 2. letnik šolsko leto 1999/00)
- *Vprašalnik za ravnatelja:* »Evalvacija izobraževalnega programa in katalogov znanja srednjega poklicno - tehniškega izobraževanja«

Vprašalniki so bili sestavljeni tako, da so učitelji ocenjevali strinjanje s trditvijo na pet-stopenjski številčni lestvici, pri čemer »5« vselej pomeni »najboljše«, »najustrezneje«, oz. tisto, s čimer se »najbolj strinja«, »1« pa obratno »najslabše«, »najmanj ustrezno«, oz. tisto, s čimer se »sploh ne strinja«. Druga vrsta vprašanj so bila na nominalni ali ordinalni lestvici, pri čemer so anketiranci izbrali oz. vpisali ustrezen odgovor. V spremljavo smo zajeli tudi kvalitativno analizo. Pri nekaterih vprašanjih so anketiranci imeli možnost v obliki odprtih odgovorov sami podati mnenja in predloge o posameznih sestavinah programa ter katalogih znanja ter predlagati konkretne spremembe.

Vprašalnike smo naslovili na učitelje in ravnateljico Živilske šole Maribor Poklicna in tehniška šola, ki edina izvaja omenjeni izobraževalni program. Vrnjenih je bilo 23 vprašalnikov (za prvi letnik 14 ter za drugi letnik 9) ter vprašalnik ravnateljice.

Analiza je bila opravljena s pomočjo statističnega programskega paketa SPSS. Uporabili smo naslednje statistične metode in oblikovali različne parametre:

- Frekvenčne porazdelitve in odstotne deleže po posameznih vprašanjih – le ti so predstavljeni bodisi kot preglednice ali pa v obliki grafov.
- Primerjava aritmetičnih sredin pri numeričnih spremenljivkah na 5-stopenjski lestvici – z analizo variance smo preverili, ali pri določeni spremenljivki obstajajo statistično pomembne razlike med skupinami anketirancev.
- Za spremenljivke na nominalni ali ordinalni lestvici pa smo pomembnost razlik med skupinami anketirancev ugotavljali s pomočjo hi-kvadrat testa.

2.1 VIDIKI SPREMLJAVE

V spremljavi so nas zanimala temeljna vprašanja v zvezi z izobraževalnimi programi:

- ◆ Vpis v izobraževalni program.
- ◆ Učni uspeh dijakov po letnikih ter na zaključnem izpitu.
- ◆ Ocena vsebine in zgradbe predmetnika:
  - predmetnik kot celota;
  - ocena položaja in razporeditve predmetov v predmetniku;
  - povezanost z drugimi predmeti;
  - ocena, kako predmet prispeva k uresničevanju ciljev izobraževanja in razvijanju posebnih lastnosti in vrednot, značilnih za bodoči poklic;
  - razmerje med teorijo in prakso;
  - predlogi za spremembo predmetnika;
  - obremenjenost dijakov.
- ◆ Ocena katalogov znanja:
  - ustreznost opredeljenosti posameznih vrst ciljev v katalogu znanja;
  - ocena informativnih, formativnih in socializacijskih ciljev v katalogih znanja;
  - usklajenost vsebin in ciljev predmeta s tehnološkim razvojem;
  - težavnost, zahtevnost in obsežnost predmetnih katalogov;
  - uresničevanje zahtev kataloga znanja;
  - uporaba aktivnih metod pri pouku;
  - pogoji za uresničevanje katalogov znanja (učbeniki, materialni pogoji);
  - predlogi za spremembo vsebin v katalogih znanja.
- ◆ Globalna ocena programa:
  - uravnoteženost vseh vrst znanja (splošno, strokovno, praktično);
  - spodbujanje poklicne socializacije ter osebnostnega razvoja dijakov;
  - spodbujanje sodobnih pristopov v izobraževanju;
  - ustreznost programa za nadaljnje izobraževanje;
  - uravnoteženost znanja glede na sedanji in prihodnji tehnološki razvoj.

3. UGOTOVITVE SPREMLJAVE IN INTERPRETACIJA

3.1 VPIS V PROGRAM

Program Živilski tehnik - operater je bil sprejet na 17. seji Strokovnega sveta julija 1998 in je prvi program poklicno – tehniškega izobraževanja, ki je bil pripravljen v skladu z novo zakonodajo. Pred tem so obstajali t. im. diferencialni programi.

Je tudi edini program poklicno – tehniškega izobraževanja, ki je bil pripravljen do šolskega leta 2001/02. Kasneje so bili pripravljeni še nekateri drugi: Konfekcijski modelar, Živilski tehnik, Gostinsko – turistični tehnik, Gostinsko – turistični tehnik (SI), Tehnik zdravstvene nege. Leti se bodo začeli izvajati v šolskem letu 2001/02.

Program Živilski tehnik – operater se izvaja na Živilski šoli Maribor, Poklicna in tehniška šola. V šolskem letu 1998/99 je bilo v program vpisanih 27 dijakov, v drugi letnik šolskega leta 1999/2000 pa 22. Vsi vpisani dijaki so moškega spola, dekleta se v ta program niso vpisala. In kakšna je bila struktura vpisanih dijakov po predhodni izobrazbi? Večina dijakov je predhodno končala programe s področja elektrotehnike (14 dijakov je končalo program Električar elektronik, 6 pa Električar energetik). Ostali dijaki prihajajo iz strojniških programov (po dva program Finomehanik ter Strojni mehanik ter trije Mehanik vozil in voznih sredstev). Po mnenju ravnateljice so vpisni pogoji ustrezno opredeljeni.

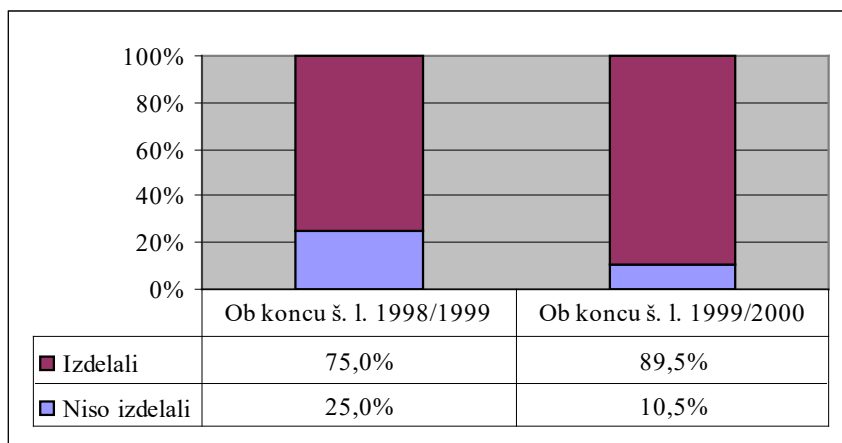
3.2 UČNI USPEH DIJAKOV

Uspeh po letnikih

Podatke o učnem uspehu dijakov prikazujemo za prvi letnik šolskega leta 1998/99 in drugi letnik šolskega leta 1999/2000. Nazadnje prikazujemo uspeh na zaključnem izpitu.

Prvi graf prikazuje splošni učni uspeh po popravnih izpitih (avgusta) za prvi in drugi letnik.

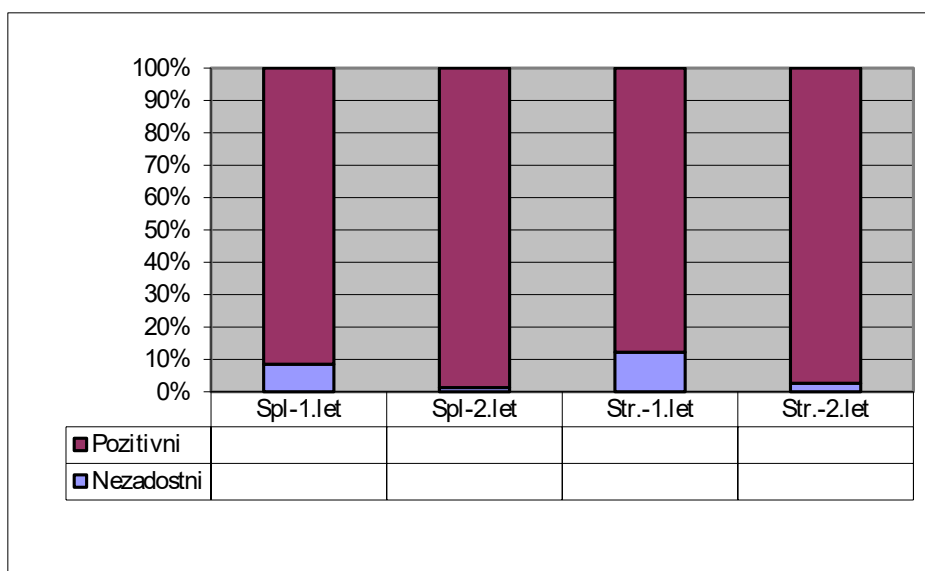
Graf 1: Primerjava splošnega učnega uspeha dijakov ob koncu 1. in 2. letnika – po popravnih izpitih

Kar četrtnina dijakov ni končala prvega letnika in na šoli z učnim uspehom v prvem letu niso zadovoljni. Na učni uspeh vpliva dejstvo, da so se v program vpisovali dijaki s nižjim uspehom iz srednje poklicne šole ter nižjo motivacijo, ki izvira morda iz dejstva, da so se v program vpisovali dijaki, ki niso bili sprejeti v »svojem« poklicno – tehniškem programu. Med vzroke za slabši uspeh uvrščamo tudi zahtevnost tega sicer atraktivnega programa, predvsem zaradi izrazite interdisciplinarnosti. Uspeh v zaključnem letniku je bil precej boljši kot v prvem letniku. Po popravnih izpitih je bilo še 10,5 % dijakov, ki niso končali drugega letnika. Neocenjenih dijakov ne v prvem ne v drugem letniku ni bilo.

Naslednji graf prikazuje zaključene ocene po predmetnih področjih ob koncu prvega in drugega letnika. Podatke smo pridobili tako, da smo sešteli vse pozitivne ocene in jih primerjali z negativnimi ocenami, ki so jih učitelji dali v posameznem letniku. Ocene so prikazane ločeno po predmetnih področjih.

Graf 2: Zaključene ocene po predmetnih področjih ob koncu prvega in drugega letnika

Uspeh dijakov je boljši v drugem kot v prvem letniku, saj je tako pri splošnih kot pri strokovnih predmetih občutno manj negativnih zaključenih ocen. V nasprotju s pričakovanji in z ugotovitvami spremljav v drugih vrstah izobraževalnih programov (nižje poklicno, srednje poklicno – dualna organizacija, srednje strokovno) pa je v obeh letnikih uspeh slabši pri strokovnih predmetih. V vseh drugih vrstah izobraževalnih programov smo namreč vsaj v prvem letniku ugotavljali slabši uspeh pri splošnih predmetih.

Uspeh na zaključnem izpitu

Vsi dijaki so uspešno opravili zaključni izpit (bilo jih je 18). Uspeh po obeh rokih (spomladanskem in jesenskem) je bil naslednji: Trije dijaki (16,7 %) so opravili zaključni izpit s prav dobrim učnim uspehom, 8 je bilo dobrih (44,4 %) ter 7 zadostnih (38,9 %). Naslednja preglednica prikazuje uspeh po posameznih izpitnih enotah.

Preglednica 1: Uspeh na zaključnem izpitu po posameznih predmetih

Ocena / Predmet	1	2	3	4	5	Povprečna ocena
Slovenščina	-	13 (72,2 %)	4 (22,2 %)	1 (5,6 %)	-	2,33
Matematika	-	5 (35,7 %)	6 (42,9 %)	2 (14,3 %)	1 (7,1 %)	2,28
Tuji jezik	-	1 (25 %)	1 (25 %)	1 (25 %)	1 (25 %)	3,5
Tehnologija	-	8 (44,4 %)	8 (44,4 %)	2 (11,1 %)	-	2,67
Sem. naloga	-	-	6 (33,3 %)	8 (44,4 %)	4 (22,2 %)	3,89

Iz preglednice vidimo, da so dijaki najboljši uspeh dosegli pri četrti izpitni enoti, tj. seminarski nalogi. Povprečna ocena pa je najnižja pri slovenščini in matematiki. Tudi v drugih programih poklicno-tehniškega izobraževanja so dijaki najslabši uspeh dosegli pri materinem jeziku ter matematiki, najbolj uspešni pa so bili pri seminarski nalogi.

3.3 OCENA VSEBINE IN ZGRADBE PREDMETNIKA

Ocene o predmetniku so anketiranci izrazili s pomočjo 5-stopenjske lestvice, pri čemer 1 pomeni, da »se s trditvijo sploh ne strinja«, 5 pa, da »se s trditvijo popolnoma strinja«.

Ocena predmetnika kot celote

Učitelji in ravnateljica so ocenili predmetnik programa glede na to, kako ustreza sprotnim in razvojnim potrebam poklica ter zastopanost različnih vrst znanja. Ocene so prikazane v spodnji preglednici kot odstotni deleži po posameznih ocenah ter povprečje ranga na petstopenjski lestvici.

Preglednica 2: Mnenje o predmetniku kot celoti

	Mnenje o predmetniku kot celoti	1	2	3	4	5	Povprečje ranga
		%	%	%	%	%	
a	Predmetnik izhaja iz razlike v znanju poklicne in tehniške šole	4,3	8,7	26,1	43,5	17,4	3,6
b	Predmetnik v globalu ustreza potrebam poklica	-	-	41,7	41,7	16,7	3,8
c	Predmetnik je preveč naravnana na trenutne poklicne potrebe	12,5	29,2	50,0	8,3	-	2,5
č	Premalo se upoštevajo razvojni trendi in vizije	16,7	33,3	29,2	20,8	-	2,6
d	V predmetniku je premajhen poudarek znanjem, ki jih terja moderni razvoj	8,3	41,7	25,0	20,8	4,2	2,7
e	Izbor splošno-izobraževalnih predmetov je ustrezen	4,3	17,4	39,1	39,1	-	3,1
f	Izbor strokovno-teoretičnih predmetov je ustrezen	-	-	41,7	41,7	16,7	3,8
g	Več znanja o podjetništvu	-	25,0	45,8	25,0	4,2	3,1
h	Več znanja o ekologiji	-	25,0	41,7	25,0	8,3	3,2
i	Več znanja iz varnosti pri delu in varovanju zdravja	-	16,7	54,2	20,8	8,3	3,2

Kot lahko razberemo iz aritmetičnih sredin in frekvenčnih porazdelitev, anketiranci najbolje ocenjujejo predmetnik v naslednjih točkah: da ustreza potrebam poklica ter da je izbor strokovnoteoretičnih predmetov primeren. Tudi znanja za moderni razvoj so ustrezno zastopana. Tretjina anketirancev si želi več znanja o ekologiji ter o varnosti pri delu.

V zvezi s spremembo predmetnika so učitelji imeli naslednje predloge:

- V prvem letniku je glede na drugega preveliko število predmetov (v prvem letniku je 14 predmetov ter interesne dejavnosti, v drugem pa 10 in brez interesnih dejavnosti).
- Zmanjšati število in obseg ur predvsem za splošno-izobraževalne predmete (razen za predmet informatika ter naravoslovne predmete). Namesto tega bi več poudarka dali strokovno-teoretičnim predmetom ter praktičnem pouku. Te ugotovitve so podobne kot pri programih srednjega strokovnega izobraževanja.
- V teoretični del pouka vključiti več vaj.
- Zagotoviti, da se bo pri dijakih nadomestil primanjkljaj znanja pri tujem jeziku, saj je v nekaterih programih srednjega poklicnega izobraževanja 105 ur tujega jezika (Elektrikar), v drugih pa 210 (programi s področja strojništva). Razlike v predznanju ne bodo nastajale le odvisno od organizacijske oblike, ki so jo dijaki izbrali v srednji poklicni šoli (šolska, dualna), pač pa so dijaki imeli različen standard znanj v različnih programih iste organizacijske oblike.

Razmerje med teorijo in prakso

Učitelji so ocenili razmerja med posameznimi sestavinami programa tj. splošnoizobraževalni in strokovnoteoretični predmeti ter praktičnim izobraževanjem. Dobrih 40 % učiteljev meni, da je razmerje med teorijo in prakso ugodno. Tisti, ki menijo, da to razmerje ni ustrezno (16,7 % anketirancev), bi povečali obseg strokovne teorije ter praktično izobraževanje v šoli ter delovnem procesu, nikakor pa ne obsega splošne izobrazbe.

Ocena položaja predmeta v programu

Učitelji so ocenili položaj svojega predmeta v predmetniku tako, da so obkrožili ustrezen odgovor na tristopenjski lestvici. Kot prvo nas je zanimalo, če je predmet v predmetniku ustrezno zastopan glede na poklic, za katerega se izobražujejo dijaki. Dobrih 30 % učiteljev pravi, da bi moral njegov predmet biti zastopan obširneje, malo manj kot 70 % pa, da je njihov predmet zastopan ustrezno. Med tistimi, ki menijo, da bi moral biti predmet obširneje zastopan, je več učiteljev splošnoizobraževalnih kot strokovnih predmetov. Vsi strokovni predmeti, razen tehnologija, so ustrezno zastopani v predmetniku. Nihče izmed učiteljev pa ne pravi, da je njegov predmet preobširen. Učitelji geografije, informatike, fizike in biologije menijo, da bi moral biti njihov predmet v predmetniku zastopan bolj obširno glede na poklic, za katerega program izobražuje.

V nadaljevanju so učitelji ocenili ustreznost števila ur za predmet glede na zahtevnost ciljev in obsežnost vsebin v katalogih. Od splošnih predmetov naj bi le tuji jezik, športna vzgoja in matematika v prvem letniku imeli ustrezno število ur. Vsi ostali splošni predmeti pa imajo po mnenju učiteljev preskromno število ur. Izmed strokovnih predmetov pa naj bi bilo na razpolago premalo ur za temeljni predmet tehnologija, pa tudi za prehrano in mikrobiologijo. Kot bomo videli v nadaljevanju, učitelji pravijo, da so dijaki preobremenjeni – kljub temu bi več kot 60 % učiteljev rado več ur za svoj predmet. Nekaj manj kot 30 % meni, da je število ur ustrezno. Za noben predmet pa ni na voljo preveč ur.

Korelacije med predmeti

Učitelji so ocenili povezavo svojega predmeta z drugimi predmeti. Spodnja preglednica kaže, katere predmete je učitelj določenega predmeta navedel, da se povezujejo z njegovim predmetom.

Preglednica 3: Povezave med predmeti

Predmet	Povezava z drugimi predmeti
Slovenščina	Tuji jezik, Zgodovina, Tehnologija, Praktični pouk
Tuji jezik	Slovenščina, Matematika, Geografija, Tehnologija, Prehrana, Praktični pouk
Umetnost	Slovenščina, Zgodovina, Praktični pouk
Matematika	Fizika, Kemija, Tehnologija, Analiza, Prehrana z mikrobiologijo živil, Praktični pouk
Informatika	Matematika, Fizika, Kemija, Tehnologija, Mikrobiologija, Praktični pouk
Fizika	Matematika, Kemija, Biologija, Tehnologija
Kemija	Fizika, Biologija, Tehnologija, Mikrobiologija, Praktični pouk
Biologija	Kemija, Tehnologija, Mikrobiologija, Praktični pouk
Analiza živil	Matematika, Fizika, Kemija, Tehnologija, Prehrana, Praktični pouk
Mikrobiologija	Kemija, Biologija, Tehnologija, Praktični pouk
Podjetništvo	Tehnologija, Praktični pouk
Prehrana	Kemija, Biologija, Tehnologija, Mikrobiologija, Praktični pouk
Regulacije in krmiljenje	Matematika, Fizika, Tehnologija
Tehnologija	Matematika, Fizika, Kemija, Mikrobiologija, Regulacije in krmiljenje, Praktični pouk

Korelacijske povezave kažejo, da se predmeti kar dobro povezujejo drug z drugim. Seveda z nekaterimi predmeti obstaja boljša povezava kot z drugimi. Tako obstaja dobra korelacija predmetov (tako splošnoizobraževalnih kot strokovnoteoretičnih) s temeljnim strokovnim predmetom, tj. tehnologijo ter z naravoslovnimi predmeti, ki so v programu sicer bolj poudarjeni. Pomembno je, da je tudi povezava s praktičnim poukom kar primerna. In s katerimi predmeti ni zadostne povezanosti? Kot vidimo iz preglednice, se predmeti slabo povezujejo s slovenščino, saj nihče od učiteljev strokovno-teoretičnih predmetov ni navedel povezave svojega predmeta s slovenščino. Prav tako ni povezave predmetov s tujim jezikom ter informatiko.

Obremenjenost dijakov

Obremenjenost dijakov je pogojena s predmetnikom, urnikom ter tedensko in dnevno razporeditvijo ur ter drugi dejavniki. Mnenja učiteljev o obremenjenosti prikazuje preglednica 4.

Preglednica 4: Mnenja o obremenjenosti dijakov

	Obremenjenost dijakov	1	2	3	4	5	Povprečje ranga
		%	%	%	%	%	
a	V celoti preveč obremenjeni	4,2	8,3	33,3	41,7	12,5	3,5
b	Preveč splošno-izobraževalnih predmetov	4,3	30,4	43,5	8,7	13,0	3,0
c	Preveč obremenjeni s teorijo	4,3	21,7	43,5	30,4	-	3,0
d	Preveč praktičnega izobraževanja	17,4	65,2	13,0	4,3	-	2,0

Približno 54 % anketirancev meni, da so dijaki v celoti preveč obremenjeni (ocena 4 ali 5), vendar obremenitev ne gre na račun praktičnega izobraževanja. Ta obremenitev gre v večji meri na račun teoretičnih predmetov, medtem ko po mnenju učiteljev praktično izobraževanje za dijake ne pomeni obremenitve. Sicer imajo dijaki v prvem in drugem letniku po 35 ur pouka tedensko.

3.4 OCENA POSAMEZNEGA PREDMETA OZ. KATALOGOV ZNANJA

Globalna ocena vsebin in ciljev predmeta

Učitelji so ocenili, kako cilji in vsebine njihovega predmeta prispevajo k uresničevanju izobraževalnih ciljev. Oceno so izrazili s pomočjo 5-stopenjske lestvice, pri tem »5« pomeni »zelo veliko« in 1 »zelo malo«. Ocene so prikazane v odstotkih po posamezni oceni ter kot povprečja rangov.

Preglednica 5: Globalna ocena ciljev in vsebine predmeta za uresničevanje ciljev programa

Cilji izobraževanja	1	2	3	4	5	Povprečje ranga
	%	%	%	%	%	
a Splošni osebni razvoj dijaka	-	-	34,8	43,5	21,7	3,9
b Priprava na neposredno delo in razvijanje delovne rutine	4,3	21,7	13,0	47,8	13,0	3,4
c Zagotavlja predvsem teoretično znanje, pomembno za uspešno poklicno delo	4,3	34,8	30,4	21,7	8,7	2,9
č Osvajanje metod in postopkov ter spretnosti za reševanje konkretnih delovnih problemov	4,3	21,7	26,1	30,4	17,4	3,3
d Razvijanje sposobnosti za samostojno odločanje v procesu dela ter za kontrolo in ocenjevanje storitve/izdelka	-	8,7	34,8	43,5	13,0	3,6
e Razvijanje sposobnosti za organizacijo dela, samozaposlovanje, podjetništvo	4,3	17,4	43,5	30,4	4,3	3,1
f Sodelovanje in delo v skupini	-	4,3	26,1	60,9	8,7	3,7
g Sposobnost iskanja novega znanja	-	-	26,1	39,1	34,8	4,1
h Osvešča dijaka o zagotavljanju varnega in zdravega dela	17,4	8,7	21,7	39,1	13,0	3,2
i Omogoča spoznati soodvisnost tehnološkega in socialnega razvoja ter prednosti in nevarnosti tehnološkega razvoja	13,0	8,7	34,8	26,1	17,4	3,3
j Nudi dijaku predvsem znanje za nadaljnje izobraževanje in izpopolnjevanje	-	4,3	43,5	34,8	17,4	3,7
k Razvija dijaku komunikacijske sposobnosti	-	17,4	21,7	34,8	26,1	3,7
2 Predmet nudi veliko možnosti za razvijanje posebnih lastnosti in vrednot, značilnih za poklic, za katerega program izobražuje	-	21,7	34,8	34,8	8,7	3,3

Ocene učiteljev o globalnih ciljih in vsebina kažejo, da s svojim predmetom najbolj pripomorejo k razvijanju sposobnosti iskanja novega znanja ter splošnemu osebemu razvoju dijakov. Učitelji torej bolj pripomorejo k uresničevanju splošnih ciljev kot pa tistih, ki so vezani na poklicno delo. Najmanj dijakom pomagajo pri razvijanju sposobnosti za organizacijo dela in samozaposlovanje ter zagotavljanju teoretičnega znanja, pomembnega za uspešno poklicno delo. Splošni osebni razvoj na prvo mesto ter razvijanje sposobnosti za organizacijo dela in samozaposlovanje so na zadnje mesto postavili tudi učitelji v programih srednjega poklicnega izobraževanja v dualni organizaciji ter srednjega strokovnega izobraževanja.

Ocena posamezne vrste ciljev

Večina anketirancev meni, da je določanje izobraževalnih ciljev po socializacijskih, formativnih in informativnih, boljša orientacija za pripravo pouka kot samo navajanje učnih vsebin oz. tem. Rečemo lahko, da obstoječa metodologija priprave katalogov znanj (namesto enostranskega učno-vsebinskega prepletanje učno-ciljnega in učno-vsebinskega načrtovanja) pomeni kvalitativen premik v smislu večje sistematičnosti in pomoči učitelju pri pripravi na pouk. Hkrati pa taka struktura katalogov znanja nalaga učitelju tudi večjo samostojnost in inovativnost, saj so globalni in konkretni cilji določeni tako, da učitelj sam izbere vsebino, postopke, učne dejavnosti in metode za njihovo doseganje. Zanimalo nas je, če so informativni,

formativni in socializacijski cilji ustrezno opredeljeni (z vidika razumljivosti, preglednosti, operativnosti, če pomenijo dobro podlago za načrtovanje in pripravo pouka) in ugotovili smo, da so jih učitelji dobro ocenili.

Ocena informativnih ciljev

Informativni cilji so opredeljeni kot standardi znanj, ki jih mora dijak doseči (osvajanje znanj, informacij, teorij, pridobivanje znanja o temeljnih metodah in postopkih reševanja delovnih oz. strokovnih problemov). Informativne cilje so učitelji ocenili na 5-številčni lestvici, pri čemer »5« pomeni, da se »z izjavo strinja« in »1« da se »ne strinja«. Ocene so prikazane v preglednici.

Preglednica 6: Ocena informativnih ciljev

	Cilj	1	2	3	4	5	Povprečje ranga
a	Znanje je sodobno in aktualno	-	7,1	14,3	42,9	35,7	4,1
b	Večina znanj odlikuje visok transfer za razvoj v poklicu	-	21,4	28,6	35,7	14,3	3,4
c	Enakovredno so zastopani informativni ter formativni cilji	-	-	50,0	42,9	7,1	3,6
č	Prešibko so zastopana znanja za trenutni tehnološki razvoj	7,1	64,3	14,3	14,3	-	2,4
d	Prešibko so zastopana znanja, ki jih narekuje dolgoročen razvoj tehnologije	18,2	50,0	22,7	9,1	-	2,5
e	Cilji silijo predvsem k pasivnemu sprejemanju znanja, premalo spodbujajo aktivnost dijakov	7,1	50	7,1	35,7	-	2,7
f	Dovolj je vsebin in ciljev, usmerjenih v čustveni razvoj	-	21,4	42,9	21,4	14,3	3,3
g	Enakovredno so zastopani intelektualni cilji ter cilji socializacije	-	14,3	35,7	35,7	14,3	3,5
h	Dovolj je možnosti za razvijanje poklicnih interesov	-	21,4	21,4	57,1	-	3,4
i	Dovolj je napotil, kako prilagoditi učno snov potrebam poklica	-	21,4	35,7	42,9	-	3,2

Ocene učiteljev kažejo, da najbolje ocenjujejo cilj sodobnost in aktualnost znanja pa tudi enakovrednost zastopanosti posameznih vrst ciljev. Sicer pa v povprečjih rangov ni velikih razponov. Tako učitelji dokaj ugodno ocenjujejo tudi ustreznost katalogov znanja v smislu uporabnosti za potrebe bodočega poklica.

Ocena formativnih ciljev

Formativni cilji se določajo z vidika razvojno-procesnih ciljev in poudarjajo zlasti vzajemno osmišljanje praktičnega in teoretičnega, razvijanje sposobnosti za uporabo znanja v konkretnih in novih delovnih situacijah, sposobnosti in spretnosti za kakovostno poklicno delo, razvijanje sposobnosti za strokovno odločanje pri razreševanju problemov, inovativnost itd. Učitelji so ocenili posebej kognitivne cilje in cilje motorične orientacije, in sicer so označili, kako pogosto pripomorejo k uresničevanju vsakega izmed ciljev. Njihove ocene so prikazane v preglednicah 7 in 8.

Preglednica 7: Cilji kognitivne orientacije

Cilji	Zelo pogosto	Pogosto	Redko	Nikoli
	%	%	%	%
a Kvalitetno poznavanje predpisane snovi	26,1	65,2	8,7	-
b Analitično znanje, reševanje problemov	21,7	60,9	17,4	-
c Poznavanje vzrokov	13,6	45,5	36,4	4,5
č Samostojnost pri iskanju novih rešitev	26,1	34,8	39,1	-
d Uporaba informacijske tehnologije	8,7	43,5	39,1	8,7
e Uporaba znanja na novih primerih	21,7	56,5	21,7	-
f Samostojnost v premisleku in odločanju	21,7	65,2	13,0	-

Ocene učiteljev kažejo, da je med cilji kognitivne orientacije najpogosteje uresničevan cilj kvalitetno spoznavanje snovi ter samostojnost v premisleku in odločanju. Najredkeje uresničevani cilji pa so poznavanje vzrokov ter uporaba informacijske tehnologije. Čeprav leta vse bolj stopa v vse sfere življenja, so njeno uporabo učitelji postavili na zadnje mesto. Eden izmed možnih vzrokov, zakaj uporabo informacijske tehnologije učitelji postavljajo na zadnje mesto, je, da se leta zelo hitro razvija, čemur učitelji težko sledijo in se morda ne čutijo dovolj usposobljene, da bi jo vključili v pouk.

Preglednica 8: Cilji motorične orientacije

Cilji	Zelo pogosto	Pogosto	Redko
	%	%	%
a Obvladovanje konkretnih delovnih postopkov	39,1	30,4	30,4
b Natančnost izvajanja opravil po navodilih	30,4	43,5	26,1
c Samostojno reševanje problemov	34,8	43,5	21,7
d Sposobnost ravnanja v kritičnih situacijah	13,0	39,1	47,8
e Samostojno načrtovanje, izvedba, kontrola	21,7	47,8	30,4
f Inovativnost	17,4	39,1	43,5

Izmed ciljev motorične orientacije so med najpogosteje uresničevanimi samostojno reševanje problemov ter obvladovanje konkretnih delovnih postopkov. Med cilji, ki se uresničujejo najredkeje, pa je inovativnost ter sposobnost ravnanja v kritičnih situacijah. Inovativnost je namreč zahtevnejši cilj in ne moremo pričakovati inovativnosti ali sposobnosti reagiranja v kritičnih situacijah od nekoga, ki predhodno ne obvlada delovnih postopkov.

Ocena socializacijskih ciljev

Socializacijski cilji se uresničujejo skozi razvijanje osebnostnih lastnosti povezanih s kvaliteto dela v poklicu, razvijanje identifikacije s poklicem in integracije v delovno okolje, s sodelavci in cilji podjetja. Pri teh ciljih se izražajo značilne poklicne posebnosti, poleg tega pa mednje uvrščamo tudi splošnejše cilje ali vrednote, pomembne za opravljanje kateregakoli poklica.

Preglednica 9: Ocena socializacijskih ciljev

Cilji	Zelo pogosto	Pogosto	Redko	Zelo redko
	%	%	%	%

splošen razvoj osebnosti	34,8	56,5	8,7	-
osebna kultura in poštenost	30,4	56,5	13,0	-
osebna varnost	30,4	30,4	30,4	8,7
sposobnost razumevanja drugega	26,1	52,2	17,4	4,3
varovanje okolja	43,5	30,4	21,7	4,3
varnost sodelavcev	34,8	30,4	21,7	13,0
sposobnost sodelovanja	47,8	52,2	-	-
komuniciranje s poslovnimi partnerji	17,4	30,4	34,8	17,4
komuniciranje s strankami	9,1	27,3	40,9	22,7
odgovornost do kvalitete dela	43,5	39,1	17,4	-
odnos do nadrejenih in podrejenih v podjetju	17,4	21,7	60,9	-
solidarnost s cilji podjetja	13,0	52,2	26,1	8,7

Med socializacijskimi učitelji najpogosteje uresničujejo sposobnost sodelovanja, splošen razvoj osebnosti in odnos do kvalitete dela. V nasprotju s prej navedenimi pa učitelji najredkeje pripomorejo k uresničevanju ciljev: komuniciranje s poslovnimi partnerji in strankami ter odnos do podrejenih in nadrejenih v delu. Ocene učiteljev so dokazale že znano teoretično in izkustveno spoznanje, da šola lažje razvija splošne osebnostne lastnosti in vrline, ki so pomembne za človekovo osebno življenje ter so hkrati temelj poklicne socializacije. Poklicne vrednote in lastnosti pa se razvijajo predvsem v neposrednem delovnem procesu.

Ugotavljali smo, kako učitelji ocenjujejo vsebine cilje in vsebine svojega predmeta z vidika skladnosti s tehnološkim razvojem. Ugotavljamo, da ta vidik ocene predmeta ni problematičen, saj samo za dva predmeta (umetnost in slovenščina v drugem letniku), učitelji vseh predmetov pravijo, da je zasnova predmeta uravnotežena, da predmet ni zasnovan niti preveč futuristično niti preveč usmerjen na trenutne potrebe.

Obsežnost in težavnost predmetnih katalogov

Pri pripravi katalogov znanja je bilo temeljno vodilo uresničljivost učnih ciljev, in sicer skozi razbremenitev katalogov znanja (Izhodišča, 1997; 11). Če je sestavljalcem programov res uspelo razbremeniti predmetne kataloge, kažejo nekoliko tudi ocene, ki so jih izrazili učitelji na petstopenjski številčni lestvici in so prikazane v preglednici 10.

Preglednica 10: Zahtevnost, obsežnost in težavnost predmetnih katalogov

Zahtevnost, obsežnost, težavnost	1	2	3	4	5	Povprečje ranga
	%	%	%	%	%	

a	predmetni katalogi je preveč podroben in cilje preveč natančno predpisuje	8,7	47,8	39,1	4,3	-	2,4
b	katalog je preobsežen glede na zahtevnost poklica, ki ga bodo opravljali dijaki	13,0	47,8	34,8	4,3	-	2,3
c	snov je preobsežna, cilji prezahtevni glede na število ur	21,7	30,4	21,7	26,1	-	2,5
č	snov in cilji so pretežki za učence, ki se vpisujejo v tovrstne programe	21,7	34,8	26,1	13,0	4,3	2,4
d	še vedno je preveč balasta	18,2	59,1	13,6	9,1	-	2,1
e	premalo je časa za ponavljanje in utrjevanje	8,7	13,0	30,4	21,7	26,1	3,4
f	mnoge teme / cilji so realizirani le formalno, dijaki jih dosežejo le trenutno ali sploh ne	8,7	26,1	34,8	26,1	4,3	2,9
g	katalog je dober, večina dijakov vsebine osvoji in znanje tudi trajno ohrani	8,7	26,1	34,8	26,1	4,3	3,2

Večina učiteljev meni, da predmetni katalogi niso preveč podrobni, preobsežni glede na zahtevnost poklica in ne vsebujejo preveč balasta. Najbolj izstopa ugotovitev, da je premalo časa za ponavljanje in utrjevanje (približno 48 % učiteljev). Dobra četrtina jih pravi, da so snovi in cilji preobsežni glede na razpoložljive ure. Seveda sta obsežnost snovi in čas za ponavljanje in utrjevanje v obratnem sorazmerju. Čim več snovi je potrebno predelati, tem manj ostaja časa za ponavljanje. Ugotavljali smo, kako so na omenjene trditve odgovarjali učitelji posameznih predmetov. Edini katalog, ki je bil ocenjen, da je preveč podroben in da cilje preveč natančno predpisuje, je katalog znanja za geografijo. Noben učitelj ne meni, da bi bil katalog preobsežen glede na zahteve bodočega poklica dijakov. Da so snov in cilji preobsežni in prezahtevni glede na število ur, velja za predmete slovenščina, tehnologija ter prehrana (preobsežni so prav tisti katalogi za tiste predmete, ki so na poklicni maturi). Snovi in cilji v večini katalogov niso pretežki za dijake, ki se vpisujejo v program. Najbolje ocenjeni katalogi znanja z vidika obsežnosti in zahtevnosti (to pomeni, da niso preobsežni in prezahtevni) so katalogi za tuji jezik, podjetništvo, analizo živil ter informatiko. Na vprašanje, kakšno oceno bi dali katalogu kot celoti, so učitelji najbolje ocenili predmete informatika, podjetništvo, analiza živil ter regulacije in krmiljenje. Najslabšo oceno pa je dobil predmet slovenščina.

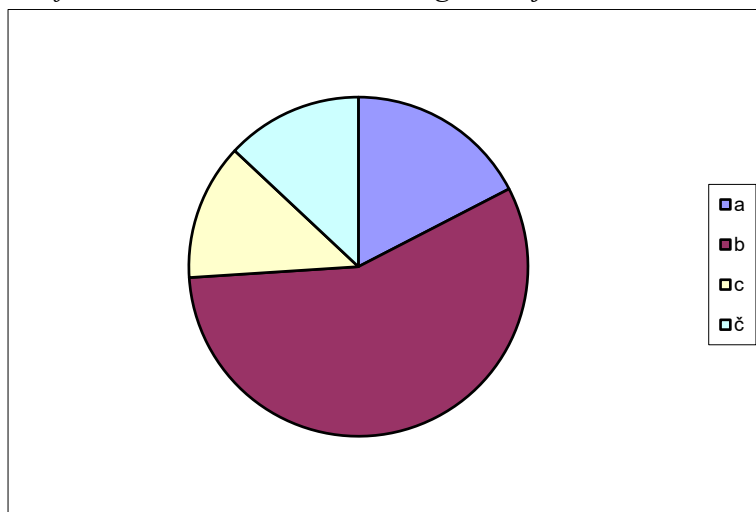
Učitelji so dali konkretne predloge za dopolnitev in spremembo vsebin v katalogih znanja, in sicer:

- *Umetnost*: manj pouka teorije umetnosti. Namesto tega bolj spodbujati praktično delo dijakov in njihovo ustvarjalnost. Vsebino bolj prilagoditi interesom dijakov (npr. da spoznavajo glasbo, ki jim je blizu).
- *Fizika*: ker se v program vpisuje dosti dijakov s končano elektrotehniško šolo, se predlaga manjši poudarek vsebinam s področja elektrotehnike.
- *Matematika*: dodati poglavja odvod, integral (zaradi nadaljevanja izobraževanja) .
- *Mikrobiologija*: dodati vsebine biotehnologije.

Uresničitev zahtev predmetnega kataloga

Učitelji so ocenili, kako jim je uspelo uresničiti zahteve kataloga znanja, kar prikazujemo v grafu 3 ter preglednici 11, iz katere je razvidno, kako so uresničili zahteve predmetnega kataloga učitelji posameznega predmeta.

Graf 3: Uresničitev zahtev kataloga znanja

Preglednica 11: Uresničitev zahtev kataloga znanja

	a) uresničil vse zahteve in dosegel trdno znanje	b) uresničil vse zahteve, a znanje trdno le pri manjšini, ker zmanjkuje časa za utrjevanje	c) zahteve kataloga formalno uresničil, uspel sem sicer priti skozi snov, a znanje ni utrjeno	č) zahtev kataloga formalno ni bilo moč uresničiti, a sem vsaj pri temeljnih znanjih dosegel trdno znanje
Slovenščina	-	-	1	1
Tuji jezik	1	3	-	-
Umetnost	-	-	-	1
Matematika	-	2	-	-
Geografija	-	1	-	-
Informatika	1	-	-	-
Fizika	-	1	-	-
Kemija	-	1	-	-
Biologija	-	1	-	-
Športna vzgoja	1	-	-	-
Prehrana	-	-	-	1
Analiza živil	-	1	-	-
Tehnologija	-	1	2	-
Podjetništvo	1	-	-	-
Regulacije in	-	1	-	-
Mikrobiologija s higienskim minimumom	-	1	-	-
Skupaj	4 (17,4 %)	13 (56,5 %)	3 (13,0 %)	3 (13,0 %)

Odgovori kažejo, da je približno 70 % učiteljev uresničilo zahteve predmetnega kataloga tako, da znanje ni utrjeno oz. je utrjeno le pri manjšini. Te ocene so konsistentne s prejšnjimi ocenami zahtevnosti in obsežnosti kataloga, ko smo ugotovili, da primanjkuje časa za ponavljanje in utrjevanje znanja. Samo pri predmetih informatika, športna vzgoja ter podjetništvo so bili uresničeni vsi cilji.

Učitelji so opisali možnosti, ki jih razpoložljiv čas in zahteve kataloga dajejo za uporabo aktivnih metod pouka. Ugotavljamo, da na uporabo aktivnih metod pouka vpliva predvsem razpoložljivi čas in ne toliko zahteve kataloga znanja. Večina učiteljev namreč pravi, da ni dovolj časa za uporabo aktivnih metod, da je glede na obseg snovi premajhno število ur. Vendar si učitelji in tudi dijaki želijo več časa za aktivne metode pouka, predvsem za vaje, praktično delo dijakov in pogovor. Nekateri učitelji (predvsem to velja za naravoslovne predmete) pravijo, da bi se aktivnih metod lažje posluževali, če bi bile skupine dijakov manjše, če bi sodeloval laborant...

3.5 POGOJI ZA URESNIČEVANJE KATALOGOV ZNANJA

Pri pogojih za uresničevanje katalogov znanja smo ugotavljali pokritost posameznih predmetov z učbeniki in učnimi sredstvi ter ustreznost materialnih pogojev (prostor, oprema, učni pripomočki).

Učbeniki in učna sredstva

Splošno-izobraževalni predmeti.

Fizika, Informatika: dobra pokritost z učbeniki.

Kemija: na razpolago precej različnih učbenikov, v celoti ustreznega pa ni. Učna sredstva so na razpolago.

Matematika: učbeniki so uporabni, želeli bi več didaktičnega materiala.

Umetnost: premalo slikovnega materiala, v razredu pogrešajo TV in video.

Tuji jezik (angleščina, nemščina): pokritost z učbeniki je dobra, vendar so le-ti naravnani preveč splošno.

Strokovno-teoretični predmeti.

Učbenik obstaja edino za predmet Prehrana, za ostale predmete (niti za tehnologijo) pa ni *ustreznih* učbenikov.

Materialni pogoji

Program se izvaja na novi šoli, tako, da učitelji poučujejo v ustreznih prostorih. Nekateri izmed njih vseeno pogrešajo boljšo opremljenost (manjka specifična oprema, predvsem za regulacije in krmiljenje, tudi fiziko in učilnica za simulacijo, demonstracijo in praktično preizkušanje procesov).

Prikazana analiza stanja materialnih pogojev in primernosti učbenikov je le približna, ker se ne loteva preučevanja tematike strokovno poglobljeno. Strokovnoteoretični predmeti so zelo slabo pokriti z učbeniki. Nedvomno bi z ustreznimi učbeniki prihranili čas in racionalizirali pouk, tako da bi ostalo več časa za aktivne metode, utrjevanje znanja itd. Obstaja pa vprašanje, ali tiskati učbenike za program, ki se zaenkrat izvaja le na eni šoli s po enim oddelkom ali pa zagotoviti gradiva kako drugače.

3.6 SKLEPNE OCENE O IZOBRAŽEVALNEM PROGRAMU

V sklepnih ocenah o izobraževalnem programu so anketiranci ocenili program po določenih tematskih sklopih, in sicer: razmerje med splošnim, strokovnim, praktičnim oz. med teorijo in prakso; osebni razvoj dijaka in poklicna socializacija, ustreznost vsebin in ciljev glede na trenutne in prihodnje potrebe poklica ter za nadaljnje izobraževanje. Svoja mnenja so sporočili tako, da so izbrali enega od navedenih odgovorov ali pa so odgovor ocenili z izbrano številko na petstopenjski lestvici (Preglednica 12). Odgovori učiteljev kažejo, da program dobro ocenjujejo z vseh naštetih vidikov, še zlasti z vidika nudenja znanja za nadaljnje izobraževanje ter da je poleg znanja zadovoljiva skrb posvečena tudi poklicni socializaciji in osebnotnemu razvoju dijakov. Nekoliko slabše so ocenili razmerja med teorijo in prakso oz. splošnim, strokovnim ter praktičnim.

Preglednica 12 : Sklepne ocene izobraževalnega programa

Sklepne ocene programa	1	2	3	4	5	Povprečje ranga
Enakovrednost znanja	-	17,4	47,8	26,1	8,7	3,3
Poklicna socializacija in osebnotni razvoj	-	4,3	39,1	43,5	13,0	3,7
Razmerje teorija–praksa	-	30,4	21,7	39,1	8,7	3,3
Moderni pristopi k izobraževanju	-	30,4	21,7	30,4	17,4	3,3
Znanje za nadaljnje izobraževanje	-	9,1	31,8	45,5	13,6	3,6

Preglednica 13: Sklepna ocena izbranih ciljev in vsebin izobraževalnega programa

Sklepna ocena ciljev in vsebin programa	št.	%
a) Izrazito zastarele glede na tehnološki razvoj in zdajšnje potrebe poklica	-	-
b) Preveč prilagojene trenutnim potrebam, prešibko so zastopana perspektivna znanja in smeri tehnološkega razvoja	6	30
c) Preveč usmerjene zgolj na potrebe v daljni prihodnosti, zdajšnja stopnja razvitosti poklica in priprava na učinkovito vključitev v delo dandanes sta premalo upoštevani	-	-
č) Uravnovežene glede sedanjih in prihodnjih potreb	14	70

Večina anketiranih meni, da so cilji in vsebine izobraževalnega programa uravnoveženi glede sedanjih in prihodnjih potreb, v manjšem deležu pa, da so preveč prilagojene trenutnim potrebam ter da so prešibko zastopana perspektivna znanja. Ti odgovori kažejo na potrebo, da se preveri nomenklature poklicev in opravijo nekatere analize z vidika razvoja poklicev in dela ter na podlagi izsledkov ponovno oblikujejo vsebine in cilji programa. Pojavljajo se namreč kritike, da so nomenklature (in na njih temelječi programi) premalo usmerjeni v prihodnost (Svetlik; 2000).

4. ZAKLJUČNE UGOTOVITVE

Na tem mestu smo strnili nekatere ugotovitve spremljave programa in podajamo predloge za dopolnitev in spremembo programa in njegovo izpeljavo.

- Predmetnik ter izbor strokovnih predmetov sta ustrezna, razmisliti pa je potrebno o predlogu, da bi bilo število predmetov po letnikih bolj izenačeno.
- Ponovno naj se preveri ustreznost razmerja med splošnimi in strokovnimi predmeti ter praktičnim izobraževanjem. Ugotovitve kažejo, da naj se to razmerje spremeni v korist stroke (teoretičnih strokovnih predmetov ter praktičnega izobraževanja).
- Spremljava je pokazala, da so dijaki preveč obremenjeni – tako meni približno 55 % anketirancev. V zvezi s tem pa učitelji ne predlagajo krčitve obsega in zahtevnosti učnih vsebin, temveč neredko zahtevajo povečanje števila ur za predmet. Menimo pa, da razbremenitve dijakov ne bo moč doseči brez razbremenitve katalogov znanj oz. z izločitvijo nekaterih vsebin.
- Korelacije med predmeti so sicer dokaj dobre, dalo pa bi se jih še izboljšati na podlagi medpredmetnih sklopov vsebin in ciljev izobraževanja, kar bi omogočilo, da se del strokovno-teoretičnega znanja posreduje skozi praktični pouk. Za izpeljavo pouka na tak način pa je poleg drugih pogojev potrebno poskrbeti za zadostno usposobljen kader.
- Anketiranci menijo, da je metoda določanja ciljev izobraževanja po posameznih ciljeh (informativnih, formativnih in socializacijskih) boljša orientacija za načrtovanje pouka kot zgolj navajanje vsebin. Pri ocenah o tem, koliko posamezni predmet pripomore k uresničevanju globalnih ciljev in vsebin programa, ugotavljamo, da učitelji najpogosteje pripomorejo k splošnemu osebnemu razvoju ter dijakom pomagajo pri razvijanju sposobnosti iskanja novega znanja. Na zadnje mesto so postavili razvijanje sposobnosti za organizacijo dela, samozaposlovanje, podjetništvo. Tudi učitelji v drugih programih (srednje poklicno in srednje strokovno izobraževanje) so omenjeni cilj postavili na zadnje mesto.
- Pri ugotavljanju uresničevanja zahtev katalogov znanja rezultati kažejo, da je to v celoti uspelo samo redkim učiteljem, vsi ostali pa pravijo, da je premalo časa za ponavljanje in utrjevanje.
- Pokritost z učbeniki in delovnimi sredstvi je za strokovne predmete slaba, saj niti za temeljni predmet tehnologija ni na razpolago učbenika. Na materialne pogoje za uresničevanje programa ni pomembnejših pripomb, saj se pouk odvija na novi šoli.

5. LITERATURA IN VIRI

Izobraževalni program poklicno tehniškega izobraževanja Živilski tehnik - operater.
Strokovni svet za poklicni in strokovno izobraževanje Republike Slovenije, Področna kurikularna komisija za poklicno in strokovno izobraževanje (1997): Izhodišča za pripravo programov nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter programov srednjega strokovnega izobraževanja.

Ministrstvo za šolstvo in šport: Šolska zakonodaja I (Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju). Ljubljana, junij 1996.

Ministrstvo za šolstvo in šport: Podatki o vpisu v gimnazije in programe poklicnega in strokovnega izobraževanja za šolski leti 1998/99 in 1999/2000.

Zapisniki sej Strokovnega sveta RS za poklicno in strokovno izobraževanje.

Svetlik, Ivan: Razvoj programov v skladu z vsebino kvalifikacij in razvojnimi potrebami določenega poklicnega področja: razmerje delo – poklicna kvalifikacija – izobraževalni program. (Publikacija Phare Mocca: Ocena reforme poklicnega in strokovnega izobraževanja ter predlogi za prihodnji razvoj). Ljubljana, 2000.

Državni izpitni center: Statistika uspeha na zaključnih izpitih (šolsko leto 1999/2000). Ljubljana, november 2000.

6. PRILOGE

»Evalvacija programa srednjega poklicno-tehniškega izobraževanja in katalogov znanja«. Anketni vprašalnik za učitelje splošnoizobraževalnih in strokovnoteoretičnih predmetov ter praktičnega pouka v programu srednjega poklicno-tehniškega izobraževanja. 1. letnik, šolsko leto 1998/99 ter 2. letnik, šolsko leto 1999/00.

»Evalvacija programa srednjega poklicno-tehniškega izobraževanja«. Anketni vprašalnik za ravnatelja.